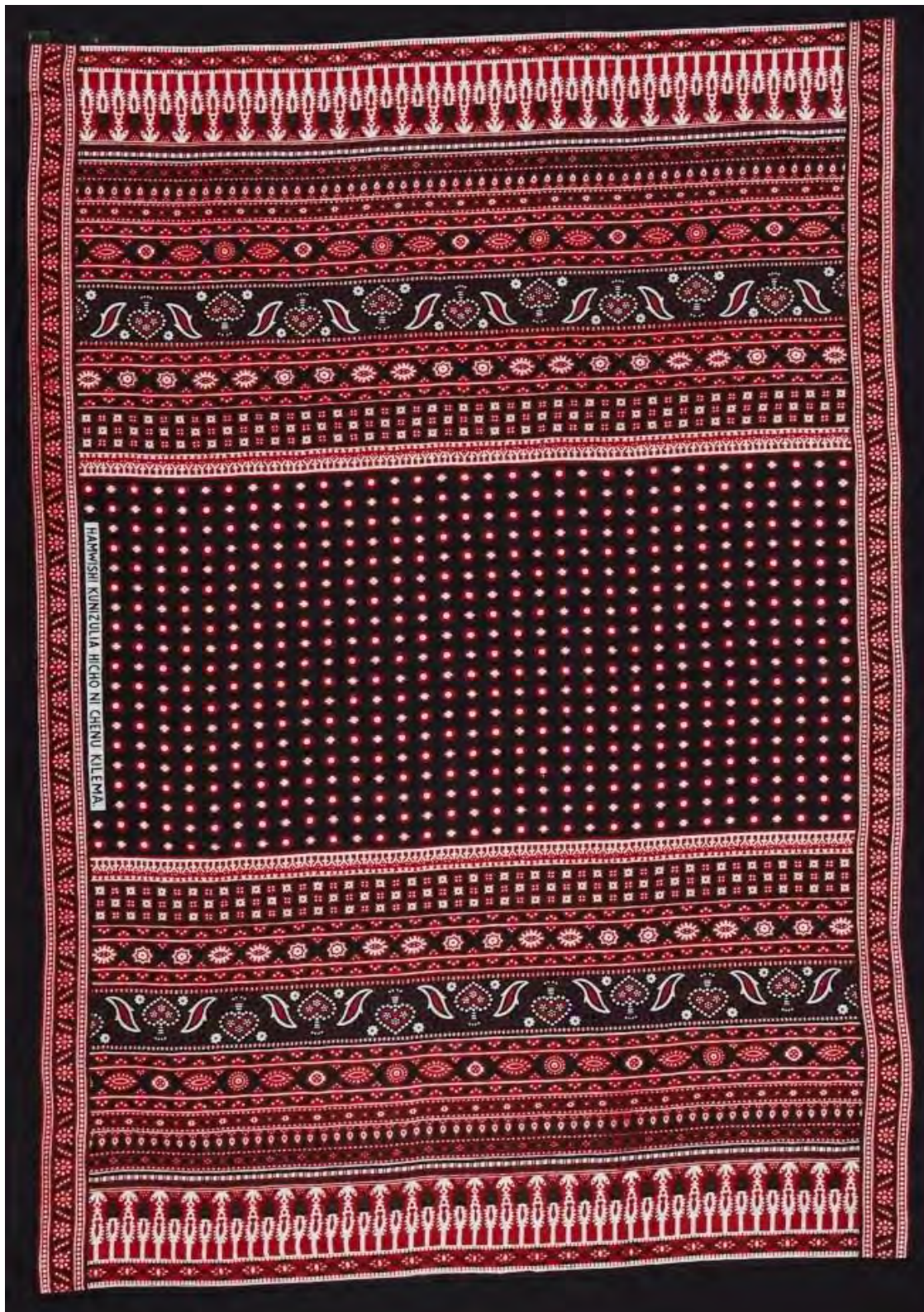


Uhusiano-tiedote 1 / 2013

Pääkirjoitus s. 2 | Tervetuloa seminaariin Vaasaan – Välkommen på seminarium till Vasa 28.-29.9.2013 s. 2 | ”Meidän Kaarlo” s. 3 | ”Puhutaan nyt siitä kehitysyhteistyöstä – Kehitysyhteistyön alkuvaiheet ja Vaasan kehitysmaaseura s. 4 | Kanga – synty ja kehitys s.7 | Kiina ja muut uudet toimijat Afrikassa s. 10 | Mitä siellä Kepan Tansanian-toimistossa oikein tehdään? s. 12 | Kepan Tansanian henkilökunta s. 14 | Tansanian vankiloiden psykiatriaprojekti s. 15 | Suomen luonnon ihmeitä... s. 17 | Korruption vastainen työ kansalaisjärjestöissä s. 18 | Besök från Morogoro s. 19 | Uhusiano, jäsenmaksut, hallitus, takakansi |



Hääkanga, teksti swahiliksi **Hamwishi kunizulia hicho ni chenu kilema**: 'Ongelmasi on, ettet pysty lopettamaan minun panettelemistani' tai 'Ongelmasi on, että estät kehitystäni'. Tässä on tyyppiesimerkki tekstin monikerroksisuudesta. Tässä tiedotteessa **Georg Pimenoff** kertoo kangan historiasta. Kuvassa olevalla hääkangalla on tärkeä seremoniallinen merkitys ja sen lisäksi sillä on tarinansa, josta kerrotaan sivulla 7.

Pääkirjoitus

Kevään valo saa olon tuntumaan energisemmältä pitkän ja hämärän talven jälkeen. Onneksi, koska kevät tarkoittaa omassa työssäni vuoden kiireisintä aikaa. Päivät kiitävät ohitse ja kesäkuussa havahdun sitten siihen, että kevät on jälleen takana. Mietelauseeksi koko kevätkaudelle sopii sanonta 'Ehtii sitä sitten haudassa levätä'.

Onneksi välillä on arkipyhiä, jolloin ehtii vähän vilkaista ympärilleen ja todeta kevään etenemisen. Kiireisimpinäkin päivinä olisi kuitenkin hyvä muistaa swahilinkielinen sananlasku 'Haraka haraka haina baraka' (kiireellä ei ole siunausta), niin että osaisi tilaisuuden tullen hieman höllätä vauhtia. Itselläni kun ainakin on tapana että kiire jää päälle, silloinkin kun ei ole mitään ihan pakollista tekemistä.

Arkikiireissä myös omat vapaa-ajan harrastukset jäävät jalkoihin. Ajanpuute on vapaaehtoisvoimin pyörittäessä järjestössä ja hankkeessa varmasti yleinen harmi.

* * *

Aika menee nopeasti ja Uhusianon ja UNGO:n hankkeessakin on viimeinen vuosi ehtinyt jo kohta puoleen väliin. Hankkeen päättymiseen liittyy myös haikkeuden tunne, kun monivuotinen hanketoiminta UNGO:n kanssa päättyy nykymuodossaan. Ensi vuonna Uhusianon toiminta voikin näyttää hyvin erilaiselta kuin viime vuosina. Aktiivisia yhdistyksen jäseniä tarvitaan suunnittelemaan ja toteuttamaan uudistuksia.

Tänä vuonna toimitaan kuitenkin vielä tutun kaavan mukaan ja vuoden huipentaa jälleen Uhusianon seminaari. Seminaari pidetään tänä vuonna Vaasassa syyskuun lopulla 28.–29.9.2013.

On todella mukavaa, että parin Helsingin vuoden jälkeen seminaari on saatu jälleen maata kiertävälle radalle, viime vuonna Sastamalaan ja tänä vuonna Vaasaan. Seminaarin teemaksi on tänä vuonna kaavailtu korruptiota, johon varmasti iso osa ruohonjuuritasonkin toimijoista on törmännyt. Mielenkiinnolla odotan seminaarin antia aiheesta.

Mukavaa kesää ja nähdään seminaarissa!

Pia Mäkelä

Uhusianon puheenjohtaja

Uhusiano-seminaarin ohjelma ja osallistumismuutokset lähetetään elokuun alussa.

Uhusiano-seminariets program och deltagar-anmälan sänds ut i början av augusti.

Tervetuloa seminaariin Vaasaan 28.–29.9.2013

Vuoden 2013 Uhusiano-seminaarin teema on korruptio. Se on laajalle levinnyt useimmissa kehitysmaissa ja vakava kehityksen este monilla aloilla. Köyhyys ja korruptio käyvät usein käsi kädessä ja huonontavat jo valmiiksi huonoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa. Korruptio tyrehdyttää investointeja ja talouskasvua, joka puolestaan johtaa siihen, että joillakin aloilla, kuten terveyden ja koulutuksen aloilla kehittämistä laiminlyödään.

Kuinka korruptio huomataan? Miltä se näyttää? Voimmeko tehdä jotakin sen vastustamiseksi? Milloin se huomataan meidän projekteissamme ja mitä voimme tehdä demokraattisemman yhteiskuntajärjestyksen hyväksi? Mikä vastuu meillä on, kun valitsemme yhteistyökumppania?

Tervetuloa Vaasaan syksyllä 2013!

Tarjoamme kiinnostavia alustuksia, näyttelyitä ja kehitysyhteistyöhankkeiden esittelyjä, luovia työpajoja ja positiivista yhdessäoloa puhtaassa, kauniissa luonnossa Merenkurkussa, Unescon maailmaperintökohteen tuntumassa.

Tarkempia tietoja saa Sinikka Sepänmaalta (sinikka.sepanmaa@gmail.com ja puh. 0458699909) tai Uhusianon nettisivuilta osoitteessa www.uhusiano.kopteri.net

* * *

Välkommen på seminarium till Vasa 28-29.9.2013!

Tema för årets Uhusiano-seminarium är korruption. Korruption är mycket utbredd i de flesta biståndsländer och är ett allvarligt hinder för utveckling inom olika områden. Fattigdom och korruption går ofta hand i hand och förvärrar läget för den redan tidigare hårdast drabbade delen av befolkningen. Korruption hämmar investeringar och den ekonomiska tillväxten, som i sin tur leder till att områden som hälsa och utbildning blir eftersatta.

Hur skall vi upptäcka korruption? Hur kan den se ut? Kan vi göra något för att motverka den? På vilka sätt märks korruptionen i våra biståndsprjekt och hur skall vi jobba för en mer demokratisk samhällsordning? Vilket ansvar har vi när det gäller val av projektpartners?

Välkommen till Vasa hösten 2013! Vi bjuder på intressanta inledare, utställningar och presentationer av biståndsprjekt, kreativa workshops och positiv samvaro i ren och vacker natur vid världsarvet Kvarnen!

Närmare information fås av Sinikka Sepänmaa (sinikka.sepanmaa@gmail.com eller telefon 0458699909) eller via Uhusianos hemsida www.uhusiano.kopteri.net.

Meta Sahlström

Vaasan kehitysmaaseura–Vasa u-landsförening

” Meidän Kaarlo ”

Maaliskuisessa Vaasassa Meta Sahlström ja Elina Puhto juttelivat Kaarlo Koskimiehen kanssa. Aiheina olivat Vaasan kehityksmaaseura ja Kaarlo Koskimiehen vaikutus seuran syntyyn ja myöhempiin vaiheisiin. Kaarlo Koskimies on ollut mukana alusta alkaen kehitysyhteistyössä, itse asiassa jo ennen seuran perustamista.

Kaarlo Koskimies on vaasalainen pitkä linjan kehitysyhteistyöaktivisti. Kun Kaarlo Koskimiehestä pyrkii saamaan kuvan siitä, mitä hän on tehnyt ja millainen hän on, voi muistaa mitä jotkut Vaasan kehityksmaaseuran jäsenet ovat sanoneet: ”meidän Kaarlo”. Tämä ilmaisu kertoo aika paljon Vaasan kehityksmaaseuran jäsenten tuntemuksista, myös laajemmaltikin, Kepaa myöten.

Kaarlo Koskimies ei halua kovinkaan paljon puhua itsestään eikä aikaansaannoksistaan.

– En kylläkään ole ollenkaan kiinnostunut henkilöhistoriani selvittelystä ja töistäni. Puhutaan siitä kehitysyhteistyöstä.

Vähitellen rönstyilevästä keskustelusta tulee esiin monenmoisia tietoja, joihin kytkeytyy Kaarlo Koskimies ja kehitysyhteistyö, nimenomaan vuonna 1990 perustettu Vaasan kehityksmaaseura, kaiken moottorina ollut Vaasan työväenopisto, kotiseututyö, museot ja kotiseudun historia. Oma lukunsa on ruumiinkulttuuri, hän on sen intohimoinen harrastaja.

– Pyörällä tänne tulin. Minulla on nastat. Näin Kaarlo, 82 v., sanoi keväätalven jäisillä keleillä.

Kaarlo Koskimies on syntyisin Ilmajoelta. Hänen isänsä oli siellä nimismiehenä ja virkansa puolesta myös syyttäjänä käräjillä. Kaarlo Koskimiehen mieleen pohjalle ovat jääneet hänen porvarillisesti suuntautuneen isänsä sanat jossakin perheen välisissä keskusteluissa, että syyllisiksi tuomittuja ei voi totaalisesti syyllistää. Syyllisiin pitää asennoitua kuin ihmiseen. Tällaisesta inhimillisestä suhtautumisesta on Kaarlo Koskimiehen arvelun mukaan jäänyt jotakin hänen mielensä pohjalle. Kaarlo Koskimiehen isän syyllisyyspohdintojen aikaan Suomessa elettiin sotaa edeltävää aikaa.

Kaarlo Koskimies on sukujaan Forsman, suku joka on vaikuttanut Suomen historiassa. Esi-isäksi Kaarlo Koskimies mainitsi 1600-luvulla Ruotsista tulleen upseerin Petrejuksen, joka toimi Kajaanin linnanpäällikkönä 1600-luvulla. Petrejus-nimi muotoutui Forsmaniksi, ja suunnilleen kaikki jälkeläiset ovat olleet pappeja ja piispoja, paitsi sitten Kaarlo Koskimiehen isä. Nimi suomennettiin 1900-luvun alun suuressa sukunimien suomentamisaallossa Koskimieheksi.



Koulu tuli käydyksi Seinäjoella, sen jälkeen hän suuntasi Helsinkiin opiskelemaan

– Menin opiskelemaan teologiseen tiedekuntaan, mutta sitten huomasin, että jotakin puuttuu. Tiedättehän nämä Paavo Ruotsalaisen ja seppä Höglundin. Kerran Paavo Ruotsalainen keskusteli seppä Höglundin kanssa tämän pajassa. Paavo Ruotsalainen sanoi sepälle keskustelussa, että ’yksi sinulta puuttuu, Kristuksen sisällinen tuntemus’. Niin oli minunkin laitani. Vaihdoin tiedekuntaa”.

Aineyhdistelmäänsä Kaarlo Koskimies otti sosiologian ja kansatieteen, siihen aikaan harvinainen aineyhdistelmä. Licensiaattivaiheessa mukaan tuli myös kulttuuri- ja sosiaaliantropologia. Valmistumisensa jälkeen Kaarlo Koskimies on pari vuotta opettaja Siuntiossa ja Töysän Tuurissa.

– Sitten tulin Vaasaan ja olin seitsemän vuotta henkikirjoittajana poliisilaitoksella. Kuivaa byrokraattista hommaa.

Jo henkikirjoittajan aikaan Kaarlo Koskimies oli kirjoittanut artikkeleita lehtiin, se oli hänen henkireikänsä. Merituuli–Havsvinden -lehdessä oli vuonna 2006 Kaarlo Koskimiehen haastattelu, jossa anekdoottimaiseen tapaan kerrotaan, kuinka hänestä tuli Vaasan työväenopiston rehtori. Ajankohta oli elokuu 1967 ja opiston ohjelma piti saada käyntiin alkavaa lukuvuotta varten:

– Jostakin oli äkkiä löydettävä joku hullu, joka panee opiston pyörimään. Sanoin, että olen jo saanut tarpeekseni henkikirjoittajan hommasta. Vaihdetaan vain.

Kaarlo Koskimies irtisanoutui henkikirjoittajan virastaan tietämättä, jatkuisiko rehtorin pesti seuraavana syksynä. Mutta jatkuihan se, eläkeikään asti eli vuoteen 1993, kirjoittaa Merituuli–Havsvinden.

Toinen siteeraus vuodelta 2010 on Majakka-lehdestä, jossa Kaarlo Koskimies kertoo haastattelijalle, nimimerkki T.V:lle: – Pidän lukemattomia luentoja ja järjestin lukemattomia retkiä tai kutsuin vierailijoita. Järjestin kaikkiaan noin viisisataa tilaisuutta.

Vaasan kaupungin historiasta on ilmestynyt kaksi osaa, kolmas on tekeillä. Historiankirjoitusta varten on koottu ryhmä eri alojen tutkijoista. Historiaa on lähestytty rajallisen, keskeisen alueen kautta: Tori, Rantakatu ja tekeillä oleva osa Merenkulku. Maantieteellisten paikkojen kautta saadaan valokeilaan kaikki historialliset, yhteiskunnalliset ja kulttuuriset vaikuttimet tiivistetysti, vaikuttajat ja tapahtumat rajatun aiheen mukaan. Kaarlo Koskimies on historiankirjoittajien ryhmässä mukana.

Hän on myös julkaissut kirjasen Vaasan seudun luonnonnähtävyyksistä ja historiallisista kohteista. Nuoruuden moottoripyöräretkeily vaihtui jo kauan sitten rauhallisempiin liikuntamuotoihin: polkupyörä, sukset, kajakki ja intiaanikanootti Näillä kaikilla välineillä pääsee hiljaa luontoa lähelle. Kaarlo Koskimiehen ystävineen tekemät retket ovat ihan kohtuullisia, usein siinä 30 kilometrin vaiheilla. – Liikunta on intohimoni.

Eräs ystävä tapasi Kaarlo Koskimiehen Vaasan asemalla joskus kesällä 2010 ja kysyi onko hän menossa kauaksikin. Vastaus oli eksoottinen: – Białowiezan luonnonsuojelualueelle, visentit pitää nähdä. Mennään laivalla, junalla ja pyörällä.

”Puhutaan nyt siitä kehitysyhteistyöstä”

Kehitysyhteistyön alkuvaiheet ja Vaasan kehityskaasa

Vuosikymmenet 1900-luvun loppupuolella oli yhteiskunnallisen aktiivisuuden aikaa, auktoriteettien kyseenalaistamista, myös koko maailmaa koskevan oikeudenmukaisuuden ja sosiaalisen vastuuntunnon heräämisen aikaa. Yhdysvalloissa kansalaisoikeusliikkeessä taisteltiin rotusyrjintää vastaan, Martin Luther King puhui intensiivisesti ihmisoikeuksista, Joan Baetz lauloi. Heidän vaikutuksensa ulottui laajalle.

Etelä-Afrikassa taisteltiin rajusti apartheidin puolesta ja vastaan, usein näytti siltä että apartheid-politiikka on vahvempi. Nelson Mandela vapautui 27 vuoden vankeudesta vuonna 1990, Miriam Makeba oli lauluillaan vahva ihmisoikeuksien tulkki.

Vietnamin sota 1964–1975 mullisti Yhdysvalloissa ihmisten mieltä ja sai aikaan ympäri Eurooppaa ja Pohjois-Amerikan mannerta suuria mielenosoituksia. Ydinaseita ja asevarustelua vastustettiin laajoin mielenosoituksin.

Rinnan näiden liikkeiden kanssa kehittyi myös rauhanomaisempi, 1960–1970-luvuilla maailmanlaajuista kannatusta saanut kehitysyhteistyöliike, joka sekään ei ollut vailla vastustajia. Pohjoismaissa edelläkävijöitä olivat Ruotsi, Norja ja Tanska. Suomi seurasi hitaammin jäljessä, vuonna 1965 Suomen ulkoministeriöön perustettiin kehitysyhteistyöosasto.

1980–1990-luvun vaihe oli vilkasta aikaa: perustettiin Vaasan kehityskaasa, Uhusiano ja Kepa, jonka koko nimi oli pitkään Kehitysyhteistyön palvelukeskus. Muutama vuosi sitten lyhennys Kepa tuli viralliseksi.

Suomessa yksi aktiivisimmista seuduista oli Vaasa, yhtenä vaikuttajana Kaarlo Koskimies ja Vaasan työväenopisto, mutta ei suinkaan ainoina. Vaasassa oli monia tahoja, joilla oli yhteyksiä Afrikkaan: lähetyssaarnaajia 1800- ja 1900-lukujen taitteesta alkaen, myös lääkäreitä, sairaanhoitajia ja Vaasassa suuri joukko yhteiskunnallisesti valvutuneita ja monissa järjestöissä toimivia ihmisiä vuosikymmenien ajoilta. Vaasassa toimi vahva rauhanliike, vapaa-kirkot olivat aktiivisia, ensimmäiset taksvärkki-keräykset kouluissa järjestettiin 1960-luvulla.

Kun Kaarlo Koskimiehen kanssa puhuttiin näistä ajoista, tuntui että koko Vaasa levittäytyi Meta Sahlströmin kahvipöydän ääreen, jossa haastattelu tapahtui. Kaarlo Koskimies ja Meta Sahlström tunsivat kaikki. Ei-vaasalaiselle tuo tietämys ympäristöstä ja olosuh-teista oli kiehtovaa.

Kaarlo Koskimies veti vuodesta 1967 alkaen Vaasan työväenopistossa opintopiirejä, joitakin jo ennen rehtorikauttaan, muun muassa Muuttuva maailman-kartta -piiriä ja 1980-luvun loppupuolella kehityskaa-opintopiiriä. Luennoitsijoina kävivät muun muassa Marko Ulvila, Risto Isomäki, Kimmo Kiljunen ja Marja-Liisa Swantz.

Uuden kansalaisjärjestön perustamisesta pidettiin avoimen kutsun perusteella kokous lokakuussa 1989. Kokoukseen osallistui 23 vaasalaisista ja mustasaare-laista keskustelemaan ja koordinoimaan ympäristökuntien kehitysyhteistyötä. Kokous ei aikaillut, kehityskaaseuran perustamispäätös allekirjoitettiin jo kokouspäivänä.

Yhdistysrekisteriin Vaasan kehityskaasa – U-lands-föreningen i Vasa hyväksyttiin ja säännöt vahvistettiin marraskuun lopussa vuonna 1990.

Kehityskaaseuran perustamisen yhteydessä käytiin keskustelu, muun muassa kehityskaa-termin paremmuudesta tai huonoudesta. Toinen vaihtoehto oli kolmas maailma, jota Kepa sittemmin käytti pitkän aikaa, kunnes korvasi sen käsitteellä ’etelä’ (kehityskaa-maat) ja ’pohjoinen’ (kehittyneet maat). Vaasassa yhdistyksen nimeksi valittiin kehityskaasa.

Jo ennen kehityskaaseuran perustamista oli luotu ja saatu yhteyksiä Tansaniaan. Kaarlo Koskimiehen muistaman mukaan Morogorossa toimi suomalainen lääkäri, joka teki omia projektejaan. – Hänellä oli saksalainen nimi. Vaasan keskussairaalaasta kävi useampia ihmisiä.

– Maisa Kivisälö on pitkäaikaiset suhteet Afrikkaan, ilmeisesti lääkäriveljensä kautta, ja sairaanhoitajan työnsä puolesta, mainitsi Kaarlo Koskimies.

Ystävyys Vaasan ja Morogoron välillä toteutui vuonna 1987, jo ennen Vaasan kehityskaaseuran perustamista. Englanniksi ilmaisu on sister town, suomen kieleen on vakiintunut käsite ystävyyskaupunki. Kaarlo Koskimies ei tunne omakseen aika yleisesti esiintyvää kummikaupunki-ilmaisua, se sisältää holhoavan asenteen.

– Ensimmäisenä tansanialaisvierailujen pitkässä ketjussa oli suurlähettiläs Mlokan vierailu Vaasassa. Hän ehdotti Morogoroa Vaasan ystävyyskaupungiksi vuonna 1987.

Tätä ennen kaksi Vaasan kaupunginvaltuuston ryhmää oli tehnyt vuosina 1985 ja 1986 valtuustoaloitteet ystävyyskaupunkisuhteen luomisesta. Ystävyysuhde toteutui, perusteluissa korostettiin kummankin kaupungin ja myös ruohonjuuritason ihmisten kohtaamista eri ammattitasoilla ja yksittäisten ihmisten rohkaisemisesta toimimaan kehitysyhteistyön puolesta.

Morogoron ja Vaasan kaupungeilla oli yhteisiä projekteja, joissa toimijoina ja toteuttajina suomalaisen puolelta oli Vaasan kehityskaaseuran ihmisiä, muun muassa Vaasan lääninsairaalan väkeä. Vuonna 2008–2009 projekteja olivat muun muassa peruskoulun opettajien koulutus, hiv/aids-koulutus peruskouluissa, orpolapsiprojekti, kirjastoprojekti, liikenne ja liikenneturvallisuus.

Mahdollisuuksien torista Kaarlo Koskimies kertoi, että vuonna 1988 Vaasan evankelis-luterilaisen seurakunnan aloitteesta käynnistettiin Mahdollisuuksien tori -järjestötapahtuma. Mukaan tulivat erilaiset humanitaarista vapaaehtoistyötä tekevät kansalaisjärjestöt.

Yhtenä vaikuttajana tässä toiminnassa olivat Kaarlo Koskimies ja Vaasan evankelis-luterilainen seurakunta, erityisesti Jouko Saraste. Yhteisten päämäärien puolesta toimivat vapaaehtoiset kansalaisjärjestöt esittelivät toimintaansa ja järjestivät etnisiä myyjäisiä.

Mahdollisuuksien tori -tapahtumasta tuli varsinainen hitti, joka levisi ympäri Suomea. Niitä järjestetään edelleen. Kepa on nykyisin toritapahtuman maanlaajuinen koordinoija, mutta jokaisessa järjestävässä toripaikassa on torivastaava. Tänä vuonna Mahdollisuuksien tori -tapahtuma järjestetään 21 paikkakunnalla. Osallistujien määrä on vähentynyt 1980–1990-luvun vaihteen jälkeen ja vuosien mittaan alkuperäinen kehitystyöidea on ehkä muuntunut vähän turhankin laajaksi.

Tansania oli yksipuoluemaa Vaasan kehityskaaseuran alkaessa yhteistyönsä tansanialaisten toimijoiden kanssa. Kansalaisjärjestöjä ei ollut, infrastruktuuri oli hyvin heikosti kehittynyt, puhelinyhteydet olivat huonot. Jos Suomesta lähetti kirjeen, vastauksen sai parhaimmillaan kuukauden päästä, jos vastaanottaja vastasi heti eikä kirje hävinnyt postissa. Pankkitoiminta oli aika epävarmaa. Valtiolla ei juurikaan ollut mahdollisuuksia kohentaa kaikkia yhteiskunnan aloja, verotuloja oli vähän.



Monet vuodet Tansaniassa Vaasan kehityskaaseuran vapaaehtoistyötä tehneet konkarit vuonna 2010. Vasemmalta Eeva Halme-Kivelä, Harri Kivelä, Sinikka Sepänmaa ja Maisa Kivisalo. Kuva Harri Kivelä.

Vaasan kehityskaaseuran toiminta oli monipuolista ja lähes kaikki yhteiskunnalliset alat olivat kehitysyhteistyössä mukana. Pysyvät suhteet luotiin ensimmäiseksi Vaasan keskussairaalan ja Morogoron lääninsairaalan välillä. Yhteistyö on jatkunut yli kaksikymmentä vuotta, laajentunut ja monipuolistunut alkuajkojen laite- ja materiaaliavusta koulutukseen. Koulutusalat ovat myös laajentuneet ja vuosien mittaan tulleet tasapuolisemmiksi niin, että ainoita opettajia eivät olleet suomalaiset.

Monet Vaasan kehityskaaseuran projekteista on saatettu päätökseen, mutta myös uusia aluevaltauksia on tehty, muun muassa Suullisen perinteen kerääminen -projekti. Terveystenhoitosektori on laajentanut toimintaansa psykiatriseen koulutukseen Tansanian vankiloissa. Psykiatriaprojektista on oma artikkeli tässä tiedotteessa (s. 15).

Kaarlo Koskimiehen kirjoittama, tapahtumat tarkasti kirjaava Vaasan kehityskaaseuran historiikki *Värikkäät vuosikymmenet* julkaistiin vuonna 2010. Tarkoitus on, että se ajanmukaistetaan ja julkaistaan myös ruotsinkielisenä syksyllä 2013.

Morogoron ja Vaasan kaupunkien yhteistyö on ollut 2000-luvulla molempien kaupunkien hallintokuntien yhdessä ajamat hankkeet, jotka tähtäävät hyvän hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan periaatteiden tehostamiseen. Näitä ovat olleet muun muassa kotien hankkiminen orpolapsille, kirjaston kehittäminen, aidsvalistus, koulutus ja ympäristö- ja terveystieteet.

Terveysthuollon ohjelmat ja muut yhteistyöohjelmat ovat olleet ulkoministeriön kansalaisyksikön tukemia, paitsi Åbo Akademin tohtorinkoulutusohjelmaa on tukenut opetusministeriö.

Kaarlo Koskimies vähättelee omaa osuuttaan kehitysyhteistyössä, mutta kun Kepa 25-vuotisen toimintansa juhlassa 2010 palkitsi merkittäviä kehitysyhteistyön vaikuttajia, Kaarlo Koskimies oli yksi tunnustuksen saaneista. Kaarlo Koskimies ei halunnut tulla Kepan juhliin Helsinkiin, vaan hän sai tunnustuspalkinnon myöhemmin saman vuoden syksyllä Maailmanpäivä -tapahtumassa Vaasassa.

Tunnustuspalkinto oli ujamaa-veistos, joka on tehty yhdestä mpingo-puun kappaleesta. (Mpingo on sitä puuta, jota yleensä sanomme mustaksi puuksi tai eebenholtsiksi.)

Samaan aikaan Satakunnassa Vaasan kehitysmaaseuran perustamisen aikaan joukko kehitysyhteistyöstä kiinnostuneita ihmisiä perusti Vammalassa Tuskikamane ry:n koordinoimaan kehitysyhteistyötä ja tiedottamaan yhteistyöstä. Tushikamane ry:n nimi vaihdettiin myöhemmin Uhusiano ry:ksi, koska nimien sekaannusta Tushikamane Centerin kanssa oli hankala.

Kansalaisjärjestön taustana oli Raija Salonen ja Viittakiven opisto, jossa pidettiin vuonna 1989 suomalais-tansanialainen työpaja, johon osallistui kolmisenkymmentä tansanialaista ja melkoinen joukko etupäässä satakuntalaisia ryhmiä.

Työpajan jälkeen tansanialaiset kiersivät Satakunnan seuduilla tutustumassa kiinnostuneisiin järjestöihin ja keskustelemaan yhteistyöstä. Syntyi kymmenkunta pientä yhteistyöryhmittymää, joiden kumppanit Tansaniassa olivat muun muassa Morogoron läänin terveysvirasto, katolinen kirkko, kansanopisto, yksittäisiä kyliäkin.

Tansaniassa ei 1980–1990-luvun taitteessa ollut kansalaisjärjestöjä eikä ulkoministeriö vielä ollut asettanut vaatimusta kansalaisjärjestökumppanista. Niitä alkoi syntyä vasta 1990-luvun puolessa välissä.

Uhusiano oli muutaman alkuvuotensa ajan kattojärjestö, koska tiedon välittäminen, pankki-yhteydet ja logistiikka Tansaniassa olivat todella olemattomat. Uhusiano palkkasi tansanialaisen koordinaattorin, monien tunteman **Heriel Kitururun**, joka raportoi, monitoroi ja auttoi logistiikassa, pankkiasioissa ja seurantamatkojen järjestelyissä. Kun nämä asiat kohenivat Tansaniassa, Uhusiano luopui kattojärjestöasemastaan ja Kepan Tansanian-toimisto otti aluksi käytännön tehtävät hoitaakseen. Parin vuoden kuluttua se keskittyi kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen ja kehityspoliittiseen lobbaukseen.

Vaasan kehitysmaaseuran tiivis yhteistyö

Morogoron alueella toimivien muiden suomalaisten järjestöjen kanssa aloitettiin heti perustamisen jälkeen, linkkinä oli Uhusiano.



Tushikamane Center oli Raija Salosen aloitteesta perustettu ammattikoulu, jonka vastaava suomalaisten puolelta oli lisälmen nuorison tuki ry ja Tansanian puolelta Morogoron roomalauskatolinen hiippakunta.

Vaasan kehitysmaaseura julkaisi vuonna 2002 Katti Ka-Batembon sarjakuvajulkaisun nimeltä Pohjoinen-Etelä -yhteys – tarinoita kahden kaupungin ystävyyydestä. Käännös ja tekstaus Leif Packalén. UM:n tiedotustuki, kirjapaino Arto Koskiainen..

Ensimmäinen valtakunnallinen, yhteinen Morogoro-seminaariksi sanottu tapaaminen järjestettiin vaasalaisten aloitteesta lokakuussa 1992. Sittenkin Vaasassa on järjestetty kaksi seminaaria vuosina 1994 ja 2004. Ja nyt taas, vuonna 2013 syyskuussa.

Vuosittaisen seminaarin nimeksi vakiintui ensiksi Morogoro-seminari, mutta se vaihtui Uhusiano-seminaariksi, koska ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikkö paheksui paikallisuuteen viittaavaa Morogoro-nimeä. Seminaarin ideana on, että mahdollisimman monet tahot osallistuvat, huolimatta siitä ovatko ne avunantajia vai avun saajia. Ongelmia on molemmilla osapuolilla, vaikkakin luonteeltaan erilaisia. Keskustelu auttaa ongelmiin. Usein seminaareihin on saatu mukaan tutkijoita ja kiinnostuneita keskustelijoita. Seminaareja on pidetty monilla paikkakunnilla, jolloin paikallinen järjestäjä vastaa muun muassa käytännön järjestelyistä.

Yhtä lailla kuin 1990-luvun alussa, niin 2000-luvun alusta alkaen on tapahtunut yhteiskuntaa

ravistelevia muutoksia. Sähköinen tiedonvälitys ja media ovat vahvoja, Google, sähköposti, Twitter ja mobiilipelit, kännykän käyttäminen rahansiirtoon ja maksamiseen ovat todellisuutta. Kännykkäpuhelimet ja älypuhelimet ovat lähes jokaisen korvalla, amerikkalaiset televisiokanavat kuuluvat lähes joka paikassa, paikallinen televisio on analoginen. Morogorossa pääkadun asfaltti kestää sadekaudet, leveät tulvaojat ovat betonista, autokanta on uutta, katujen ympäristö on siistiytynyt. Shikamoo-tervehdyksiä ei enää kuule vastaan tulevien lasten tai nuorten suusta.

Sitten on toinen maailma, joka ei ole ihan yhtä näkyvä. Köyhiä on paljon, vaikka Morogorossa ei enää näe katujen varsilla kovin paljon kerjäläisiä, mutta vähäisenkin keskustelu tuo köyhyyden esille, kun sitä osaa kuulostella. Orpoja on paljon, taistelu toimeentulosta tuntuu kovalta, työttömyys on suurta. Valtion koulujen tilanne on huono, kaikki joilla on varaa tai tukea ulkomailta, laittavat lapset englanninkieliseen yksityiskouluun. Äidinkieli kuihtuu, oma kulttuuri kuihtuu.

– Tämä maailma muuttuu niin nopeasti, että Afrikastakin tulee enemmän ja enemmän sellaisia maita, jotka ovat päässeet tähän pelottavan kehityksen kärryyn mukaan, että entistä tärkeämpi raha ja tavarat, toteaa Kaarlo Koskimies. – Toisaalta kehitysyhteistyö muuttuu siinäkin mielessä, että monissa paikoissa mennään varmasti pitkin askelin eteenpäin, niin kuin esimerkiksi Morogoron sairaaloissa

Muutosta parempaan, inhimillisempään suuntaan on nähtävissä monissa kehitysyhteistyöprojekteissa. Siinä on syy jatkaa, mutta yhteiskunnan murros vaikuttaa myös täällä Suomessa. Vapaaehtoisia tulee mukaan aina vähemmän ja vähemmän. Taidamme elää aallonpohjaa sen 1990-luvun aallonharjan jälkeen. Tavoitteita ja päämääriä on edessäpäin.

Elina Puhto ja Meta Sahlström

Kaarlo Koskimiehen haastattelu maaliskuussa 2013
Kaarlo Koskimies: Värikkäät vuosikymmenet, Vaasan kehityskaareja historiikki, Vaasa 2010
Merituuli-Havsvinden 2/2006 Kaarlo Koskimiehen haastattelu
Majakka 26.5.2010, Kaarlo Koskimiehen haastattelu



Kanga - synty ja kehitys

Georg Pimenoff

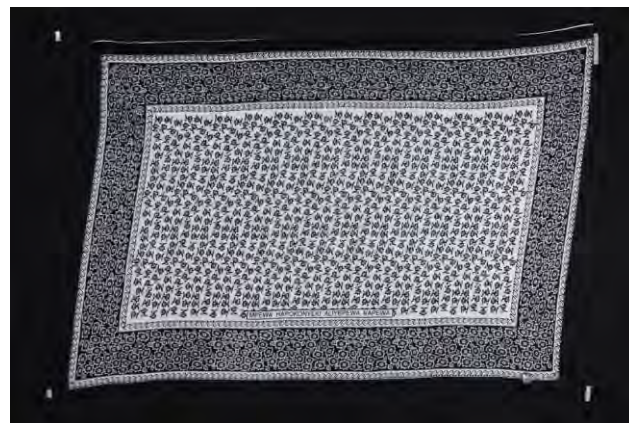
Jos vieraillet Itä-Afrikassa, kiinnität ennen pitkää huomiosi naisten vaatekulttuurin hallitsevaan kirjajaan kietaisutekstiiliin, kangaan.

Tämän päivän kanga on suorakaiteen muotoinen, teollisesti painettu puuvillatekstiili, kooltaan 320 x 106 cm. Se jakautuu reunus- eli boordiosuuteen, ja keskuskenttään jonka keskiössä on motiivi.

Reunus- ja keskuskuvio ovat vertauskuvallisia. Keskuskentän pitkittäisellä alaosuudella on swahilinkielinen motto (hokema, tokaisu, sanonta, arvoitus tai sananparsi) latinalaisella kirjaimistolla. Tekstin, käytettyjen kuvioiden sekä värien osalta vallitsee ihanteellisessa tapauksessa aihetasapaino.

Keskusmotiivi voi olla kasvi- tai eläinkuntaan kuuluva mutta yhtä hyvin käyttöesine, vaateparsi, taloustavara, rakennus tai abstrakti kuvio.

Oman ryhmänsä muodostavat henkilöiden muistoksi tai vuosipäivien kunniaksi tuotetut kangat joiden keskusaie on jonkun henkilön kasvokuva.



*Mpewa hapokonyeki aliypewa kapewa
(Lahjoitettua ei voi periä takaisin)*

Leso, kangan esimuoto

Tekstiaieheet käsittelevät henkilökohtaisia tunteita tai suhteita kuten rakkautta, mustasukkaisuutta ja vihaa tai perustuvat sosiaalisiin, kulttuurisiin tai poliittisiin yhteyksiin.

Kanga myydään kahden painetun osuuden yhtenäisenä kappaleena, 'doti'. Kuviot ovat symmetriset eli painokuvion muotoillut taiteilijat luovuttaa vain neljänneksen tai puolikkaan kuviosta painantaa varten.

Kangalla on noin 150 vuoden kehityshistoria. Noin 1860–70 luvun tienoilla Sansibarin ja Mombasan

alueen hienostonaisten piirissä kehittyi ajatus ommella yhteen silloisten portugalilaisten kauppiaitten myymiä 'nenäliinoja'.

Nämä koostuivat kolmesta tasasivuisen neliön muodostamasta suorakaiteen muotoisesta puuvilla-tekstiilistä joita painettiin Englannissa, Alankomaissa sekä Sveitsissä. Ompelemalla kaksi kolmesta ruudusta muodostuvaa kangaskappaletta yhteen pitkittäis-sivultaan saatiin aikaan 2x3 ruudun kietaisukappale 'leso' eli kangan esimuoto. Leso-nimitys kangasta on edelleen säilynyt Kenian rannikkoseudulla.



Pindo ja mji, lieve ja keskusta

Kangassa ei alkuaan ollut reunakuviota tai boordia. 1920-luvulla ilmestyivät reunuskuviot ensin pitkittäissivustoille eli 'pindo' (lieve). Sittenmin reunuskuviot rajasivat kaikilta sivustoilta keskuskentän eli 'mji' (kaupunki).

Nämä alkuaikojen kangat olivat väritykseltään punaisia tai mustia valkoisella pohjalla. Swahilinkielinen sananparsi tuli viimeiseksi kuvaan, aluksi kirjoitettuna arabialaisella kirjaimistolla.

Alkuaan lesot kuvioitiin painatustekniikalla, jossa käytettiin puisia kuvalaattoja. Näistä käytettiin nimitystä 'kanga za mera'.

Kanga tarkoittaa swahilin kielellä helmikanaa. Yhtäläisyys linnun täpläisen höyhenpiteen ja edelleenkin muodikkaan täplikään kangakuvion kanssa selittävät sanavalinnan.



*Bure mnajumbua kwa mambo msioyajua
(Murehdiit asioita joita et tunne)*

Tänään valtaosa kangoista suunnitellaan ja painetaan pääasiallisesti Tansaniassa ja Keniassa, mutta myös Intiasta ja Kiinasta tuotetaan näitä kankaita. Viime mainituissa esiintyy aika ajoin tekstiosuuksien kirjoitusvirheitä, ja tällaisista kangoista on tullut keräilykohteita.

Karmea tarina

Sosiaalisessa elämässä kangalla on merkittävä osuus Itä-Afrikassa. Esimerkiksi hääseremoniassa käytettävä kanga eli 'kisutu' eroaa muista siinä, ettei siinä yleensä ole sananpartta ja reunukset ovat korostuneen leveät. Häissä sekä morsian että morsiamen äiti käyttävät kisutua joka on väritykseltään puna-musta-valkoinen.

Kisutu-nimikkeellä on hyytävä taustalegendansa. Tämän mukaan muuan vaimo puukotti miehensä, koska tämä ei ollut lahjoittanut hänelle tuota seremoniakangaa. Tekotapaa kysyttäessä vaimo oli vastannut *kwa kisu tu* (pelkällä veitsellä). Hääkangan koko nimi tunnetaan edelleen, ironista kylläkin, muodossa 'kisutu cha chinja waume' (kisutu aviomiehen murhaamiseksi).

Sansibarin, Kenian ja Tanganyikan itsenäisyys-taistelujen yhteydessä kangateksteihin tulivat myös yhteiskunnallispoliittiset iskulauseet, kuten *Uhuru na umoja* (vapaus ja yhtenäisyys).



Esimerkki poliittisesta kangasta: Kwame Nkrumah, Ghanan presidentti 1961-66

*Dumisheni upendo, amani, utulivu na umoja
(Säilytetään ikuisesti rakkaus, rauha, tyyneys ja yhtenäisyys)*

Sittenmin kangat ovat elimellinen osa poliittisia vaalikampanjoita, joiden yhteydessä ehdokkailta edellytetään sijoittamista kangatuotantoon eli itsensä mainostamista ja kangojen ilmaisjakelua.

Haastattelin erästä vaalitulaisuuteen osallistunutta naista, joka kertoi ettei ehdokkaan kangan asettelussa muuten ole niin väliä, mutta lanteille kiedotussa osassa on tärkeää, että ehdokkaan kasvokuvio asetetaan niin, että istuttaessa se jää alle. Seurasi hillitöntä naurua.

Naiset keskustelevat ja tiedottavat

Eri kansanvalistusta toteuttavat järjestöt ovat niin ikään havainneet kangan käyttökelpoisuuden esimerkiksi hiv- ja malariaehkäisytyön yhteydessä.

Tekstiosuudet toimivat etenkin naistenvälisenä kommunikaatiomuotona tilanteissa joista ei pidä tai ei voi puhua suoraan. Esimerkiksi nainen A flirttaili naisen B miehen kanssa. A kietaisi päälleen kangan, jossa teksti 'Nyuki mkali kwa asali yake' (mehiläinen vartioi rai-voisasti hunajaansa). B:n vastaveto oli kangateksti 'Na tule asali tumwache nyuki na ukali wake' (nautitaan hunajasta ja jätetään mehiläiselle piikkinsä).

Vaimo saattaa valitun kangan värivalikoimalla viestittää miehelleen, että hänellä on kuukautisvuoto. Toisaalta kastamalla kanga ruusu- tai jasmiiniveteen tai antamalla suitsukesavun imeytyä kankaaseen ne saatiin vietteleviksi.

Kangojen tekstien monikerroksisuus ja paikalliseen kielikulttuuriin liittyvä sidonnaisuus muodostavat haasteen tekstien kääntämisessä, esimerkiksi slangin käyttö tyyliin chai = tee = käteinen tai mango = hedelmä = nainen.

Puhuva kangas

Kanga on Intian valtameren kauppa-alueelle vuosien saatossa levinnyt niin sanottu puhuva tai kertova tekstiili (talking textile). Sen käyttöalue kattaa nykyään koko Itä-Afrikan sekä Botswanan. Komorien saarilla kangan koko vaihtelee ja Mosambikissa siitä käytetään nimitystä 'capulanas'. Omanissa, Dubaissa ja Jemenissä nimitys on 'dehalf' ja Madagaskarilla 'lamba hoany'.

Entä kangan tulevaisuus?

Kanga on osoittautunut hyvin elinvoimaiseksi ja ennen kaikkea tyylikkääksi ja se pitää erinomaisesti puolensa t-paita- ja farkku-yhdistelmälle, osittain jopa niiden yhdistelmänä.

Markkinoilta löytää puuvillamateriaalisten lisäksi yksittäisiä keinokuituisia kangoja. Kerran löysin kangan, vailla reunakuvioita, tekstiosuutta ja perinteistä symmetriaa.



Yksittäisiä kokeiluja vai uutta trendiä? Jää nähtäväksi.

Mikä kuvaisikaan paremmin kangan sosiaalista asemaa kuin **Mahfoudha Alley Hamidin** runo *Kanga*, jossa seurataan kangan osuutta ihmisen syntymässä, murrosiässä, seurustelu- ja pariutumisvaiheessa aina ikääntymiseen ja kuolemaan saakka.

*I am Kanga a gentle one that's me
I'm great and full of grace
I'm the first when one is born
And definitely the last when death one faces*

*A wedding cannot be without my presence
Women wearing me are full of elegance
At funerals the widow uses one
Covering herself in the days she mourns
Girl in Qur'an classes must have me to adorn*

*Babies I carry to the clinic and the market
Without a worry the baby is in comfort
Dancers cannot dance without me to put
It won't be a good one and all will be lost*

*Please misuse me not, treat me with respect
I'm not a fool of quarrel or hate
With my multiple uses don't you think it's unfair
To cheapen me such without a care!*

Kangakirjallisuutta:

Textiles in Indian Ocean Societies, Ruth Barnes, Routledge, 2012
Art in Eastern Africa, Marion Arnold, Mkuki na Nyota Publishers, 2008
East African Contours, Hassan Arero/Zachary Kingdon, The Horniman museum and Gardens, London, 2005
Kanga, a medium of Communication, Mahfoudha Alley Hamid, Tanzania media women's association, 2000
Kanga Itä-Afrikan historiassa, kulttuurissa ja viestintäkäytännössä, Karoliina Rantama, Helsingin Yliopisto, 2009
Kanga Wisdom, Nadin Hadi, Gallery Publications, 2008
Krazy Kangas, Pascal Bogaert, Gallery Publications
Kangas, 101 uses, Jeannette Hanby/David Bygott, Harias Stamp Shop Ltd., 1985

Kiina ja muut uudet toimijat Afrikassa

Kepa on julkaissut vuonna 2012 sarjassaan Taustaselvityksiä Johannes Nuutisen tutkimuksen Kiina ja muut uudet toimijat Afrikassa. Vilppu Palmberg on laatinut referaatin tästä tutkimuksesta.

Uusien toimijoiden esiinmarssi vaikuttaa afrikkalaisten kansalaisjärjestöjen toimintaympäristön lisäksi niiden yhteistyöhön kansainvälisten kumppanien kanssa. Myös pohjoisen kansalaisjärjestöjen on tärkeää pohtia, miten uusien toimijoiden nousu vaikuttaa niiden toimintaan, esimerkiksi olisiko luotava tai vahvistettava yhteyksiä kiinalaisten järjestöjen kanssa näiden toiminnan ja yhteistyöhalukkuuden selvittämiseksi.

Kiinan läsnäolon huonoista puolista huolimatta se nähdään Afrikassa useimmiten huomattavasti myönteisemmin kuin Euroopassa, pääasiassa siksi että Kiinan ja sen afrikkalaisten kumppanien välinen hierarkia on matalampi ja sopimukset tasa-arvoisempia. Toisaalta erityisesti kaivosteollisuudessa Kiinan toimia ei pidetä kestävinä pitkällä tähtäimellä.

Southern Africa Resource Watch -järjestön kymmenestä maatutkimuksesta koostuva raportti esittää, etteivät kiinalaisinvestoinnit ole yksiselitteisesti hyvä tai paha asia. Hallitsevat eliitit ylikorostavat etuja, kun taas kriitikot vähättelevät niitä tai kiistävät ne kokonaan.

Kaivosteollisuudessa tämä voisi tutkimuksen mukaan tarkoittaa tehokkaampaa hallintoa, parempaa johtamista, kunnollista verotusta, toimivia yhteyksiä paikallistalouteen sekä vastuullisen toiminnan vaatimista kiinalaisyrityksiltä.

Uusien toimijoiden ja Afrikan maiden välinen kauppa on lähes nelinkertaistunut vuosien 2000 ja 2009 välillä ja samaa tahtia ovat kasvaneet myös investoinnit ja kehitysyhteistyö. Nousevat taloudet ovat saavuttaneet merkittävän aseman Afrikassa, vaikka 20 prosentin osuus mantereen ulkomaankaupasta on edelleen suhteellisen pieni.

Kiinan, Intian ja Brasilian toiminta Afrikassa on hyvin samankaltaista. Kaikki kolme haluavat lisää diplomaattista tukea, hankkia luonnonvaroja ja uusia markkinoita. Ne luetaan Afrikan valtioiden tavoin kehitysmaiden tai kehittyvien maiden joukkoon, ja ne ovat aikoinaan joutuneet kolonisaation tai imperialismin kohteiksi. Tämän vuoksi ne näkevät itsensä enemmän Afrikan valtioiden tasa-arvoisina kumppaneina kuin avunantajina.

Kehitysyhteistyön lisäksi Kiinaa ja Afrikkaa yhdistävät taloudelliset siteet sekä kulttuuridiplomatia. Kiinan vaikutus on kielteinen ja sen toiminta on usein kyseenalaista, kun se tukee epädemokraattisia hallituksia, mutta toisaalta eivät länsimaisetkaan avunantajat usein ole tämän parempia. Afrikkalaisille voisi olla suureksi hyödyksi yhteistyö uusien toimijoiden kanssa, jos ilmiöön osattaisiin vastata.

Suhteet olivat vähäisiä siihen asti kun vuonna 1955 aasialais-afrikkalaisessa kongressissa Kiina yhdessä muiden kehitysmaiden kanssa muodosti liittoutuman, jossa se yhdessä Intian kanssa sopi viidestä yhteistoiminnan periaatteesta, eli osapuolten keskinäisestä itsemääräämisoikeudesta, alueellisesta koskemattomuudesta, hyökkäämättömyydestä ja puuttumattomuudesta maan sisäisiin asioihin. Tasa-arvo, molemminpuolinen hyöty ja rauhanomainen rinnakkaiselo olivat teeseissä myös mukana. Nämä ovat myös Kiinan nykyisen ulkopolitiikan perustana.

Aktiivinen kiinnostus Afrikkaan lisääntyi Kiinassa 1960-luvulla. Haluttiin saada poliittista vaikutusvaltaa. Apua annettiin esimerkiksi Guinealle, Ghanalle ja Tansanialle. Pääosassa olivat keskusjohtoisesti suunnitellut kehitysapuhankkeet, kuten Tansanian ja Sambian välinen rautatie.

Deng Xiaopingin valtaantulon myötä myös Kiinan Afrikan-politiikka muuttui. 1980-luvulla keskityttiin pienen mittakaavan kehityshankkeisiin, mutta samalla kehitysapua yhdistettiin investointeihin ja sillä tuettiin molempien osapuolten taloudellisia etuja. Keinoina olivat vientiluotot ja valtionyritykset sekä yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa. Käytännönläheinen politiikka kulminoitui vuoden 2006 Kiinan ja Afrikan välisessä yhteistyöfoorumissa.

Virallisesti Kiinan toimintaa Afrikassa valvoo Kiinan keskushallitus, muun muassa ulkoasiain-, kauppa- ja valtiovarainministeriöt. Intressit ovat kuitenkin ristiriitaisia, kun kauppaministeriö keskittyy Kiinan taloudellisiin etuihin, kun taas ulkoministeriö pyrkii vahvistamaan rauhanomaisen kehityksen imagoa diplomatialla.

Afrikassa toimivien Kiinan suurten valtionyritysten toimintaa ohjaavat poliittiset ja taloudelliset tavoitteet. Paikallistasolla näkyvimpiä ovat kiinalaisten pyörittämät pienyritykset, jotka eivät ole poliittisessa ohjauksessa.

Etelä-Afrikassa on 300 000 kiinalaista, Nigeriassa lähes 100 000 ja Tansaniassa 20 000.

Luonnonvaroista merkittävin on öljy, sillä polttoaineet ovat noin 70 % Kiinan tuonnista Afrikasta. Lisäksi tulevat kupari, platina, teräs ja puu. Kiina haluaa turvata raaka-aineiden saantinsa ja siksi se luultavasti tulevaisuudessa painostaa Angolaa, Sudania, Kongon demokraattista tasavaltaa ja Nigeriä.

Kiina pyrkii pehmentämään kuvaansa aktiivisen kulttuuridiplomatian keinoin järjestämällä tapahtumia ja toimia, jotka edistävät yhteistä oppimista ja koulutusta.

Kiinan kehitysyhteistyö voidaan jakaa kolmeen osaan: lahja-apuun, korkotukiluottoihin ja velkahelpotuksiin. Luotot ovat hieman yli puolet kehitysavusta. Kiina antaa suurimman osan avustaan rahan sijasta tavaroina. Pääomaa ei siirretä, vaan kiinalaiset toimittavat avun avaimet käteen -periaatteella. Afrikkalaiset valtiot voivat vaikuttaa siihen, kuka hankkeet toteuttaa, esimerkiksi vaatimalla osuutta paikallisille toimijoille. Luotoilla toteutettujen hankkeiden takaisinmaksu tapahtuu usein luonnonvaroina tai hyödykkeinä.

Kiinan apu on järjestetty pyyntöjen perusteella. Afrikan valtiot tekevät ehdotuksia Kiinan suurlähetystöille ja kiinalaiset joko hyväksyvät tai hylkäävät ne. Apu ei ole ehdollista. Kiina haluaa korostaa kumppanuutta ja molemminpuolista yhteistyötä.

Sektorikohtaisesti Kiinan apu keskittyy maatalouden kehitykseen, lääketieteelliseen ja terveydenhuollon yhteistyöhön, infrastruktuuriin sekä työvoimakoulutukseen. Kiina haluaa korostaa tarjoavansa vaihtoehdon, mutta on myös lisännyt yhteistyötä perinteisten avunantajamaiden kanssa.

Kiinalla on vahva vaikutus Afrikan tekstiili-teollisuuteen. Kiinan tuontitekstiilit ovat tulleet voimalla Afrikan markkinoille. Tämän on arvioitu aiheuttavan työttömyyttä, mutta vaikutusta on yliarvioitu. Myös vientisopimukset EU:n ja Yhdysvaltojen kanssa sekä paikallisen tekstiili-teollisuuden tehottomuus ovat vaikuttaneet tilanteeseen. Kiinalaiset ovat käynnistämässä yhä enemmän tuotantoa Afrikassa, mutta ongelmana ovat olleet surkeat työolot kiinalaisyrittäjissä.

Ihmisoikeusjärjestöt ja monet virkamiehet ovat toistuvasti kyseenalaistaneet Kiinan autoritaarisen hallituksen antaman tuen, jonka vastineena on öljy ja muut luonnonvarat, sekä tämän toiminnan tuhoiset vaikutukset ihmisoikeuksiin ja paikalliseen hallintoon. Kiinan ja Intian luonnonvarakaupasta suurin osa käydään itsevaltaisten Angolan, Sudanin, Nigerian ja Zimbabwen kanssa. Oman lisänsä tuovat huonot työolot kiinalaisyrittäjissä. Kiinan kanta on, että kaikilla valtioilla on oikeus itse päättää olemisen tavastaan. Tällainen lähestymistapa sopisi kasvavaan ja vakaaseen kehitysorientoituneeseen valtioon, jollaisia Afrikan valtiot harvoin ovat.

Kiina ja muut uudet toimijat tekevät maatalous-investointeja, kehitystyötä ja maahankintoja. Kiinan ja Intian ensisijaiset intressit ovat niiden oman ruokaturvan vahvistaminen ja ruoan hinnan nousun tuomat uudet kaupankäynnin mahdollisuudet. Ne molemmat ovat osallistuneet Afrikan maataloussektorin kehittämiseen teknisellä avulla. Kiinalainen ja intialainen teknologia soveltuvat Afrikan olosuhteisiin länsimaista teknologiaa paremmin. Ne kuitenkin tukevat lähes pelkästään maataloustuotteiden kaupallista tuotantoa.

Kiinalaisten tekemillä kyseenalaisilla maakaupoilla voi olla erittäin tuhoisia vaikutuksia, kuten perinteisten maa- ja vesioikeuksien mureneminen, haavoittuvuuden lisääntyminen, maaseudun köyhien syrjäytyminen sekä omavaraistaloudessa elävien yhteisöjen elinolosuhteiden tuhoutuminen.

Kansalaisjärjestöjä ei nähdä merkittävänä toimijoina Kiinan ja Afrikan valtioiden välisessä yhteistyössä. Hallituksen suhde pieneen ja hitaasti kasvavaan Kiinan kansalaisyhteiskuntaan on vaihdellut, mutta yleisesti ottaen kansalaisyhteiskunta on saanut kasvaa 20 viime vuoden aikana, mutta vaikuttamistyötä tekeviä järjestöjä kohdellaan Kiinassa edelleen erittäin ankarasti.

Voimavarojen vähyydestä, tiukasta poliittisesta kontrollista ja kieliongelmistä huolimatta Kiinan ja Afrikan kansalaisyhteiskunnat haluavat tehdä yhteistyötä. Kiinan julkiset ja yksityiset toimijat tuskin kuuntelevat, koska niillä ei juuri ole kokemusta kansalaisjärjestöjen kanssa toimimisesta. On kuitenkin esimerkkejä, että kansalaisjärjestöt ovat vaikuttaneet kiinalaisviranomaisten toimintaan.

Kiinalaisten toimiin Afrikassa on myös mahdollista vaikuttaa länsimaisten toimijoiden välityksellä, vaikka Kiina haluaakin identifioitua vaihtoehdoksi länsimaille. Myös ammattiyhdistyksillä on tärkeä rooli epäoikeudenmukaisten työolojen kohentamisessa, esimerkiksi työ- ja kauppaoikeuksia koskevissa kysymyksissä. Haasteista huolimatta ammattiliitot ovat onnistuneet kasvattamaan järjestäytymistä kiinalaisyrittäjissä. Länsimaiset ammattiliitot ja muut kansalaisyhteiskunnan toimijat voivat antaa vahvaa tukea afrikkalaisille ammattiliitoille.

Vaikuttaa siis selvältä, että järjestöjen on otettava Kiina huomioon omassa toiminnassaan.

Vilppu Palmberg

Johannes Nuutinen suorittaa maisterin tutkintoa kehitysmaatutkimuksessa Helsingin yliopistossa. Hänen pro gradu -työnsä aiheena on Kiinan ja Etiopian väliset investoinnit ja työvoimasuhteet.



Mitä siellä Kepan Tansanian-toimistossa oikein tehdään?

Kansalaisyhteiskunnan asiantuntija Jenna Kettunen ja kehityspoliittinen työntekijä Linda Lönnqvist kertovat Kepan maatoimistojen työn linjauksesta Kepan uudella ohjelmakaudella ja siitä miten sitä Tansanian maatoimistossa toteutetaan. Se on monelle meille täällä Suomessa aika epäselvä asia.

Kepa teki vuonna 2010 selvityksen, jonka mukaan suuri osa sen jäsenjärjestöistä ei tiennyt, mitä Kepan maatoimistoissa tehdään ja kuinka maatoimistojen tekemä työ tukee järjestöjä tai Kepan työtä Suomessa. Kepa aloitti tämän vuoden alussa uuden ohjelmakauden vuosiksi 2013–2015, jossa jäsenjärjestöt ovat toiminnan keskipiste, myös maatoimistoissa. Toinen muutos on alueellinen näkökulma maatoimistojen työssä.

Tansanian toimisto tukee jäsenjärjestöjen ja niiden kumppanien toimintaedellytyksiä monin tavoin:

- Toimisto kommentoi hanketukihakemuksia toukokuussa.
- Kepa on lanseerannut oppimispilotiksi nimetyn systeemin järjestöjen yhdessä oppimista varten. Tansanian toimisto järjestää päivän mittaisia työpajoja, joissa suomalainen järjestö yhdessä paikallisen kumppaninsa kanssa miettii, miten hanke voisi tukea paikallisen kumppanin toimintaedellytyksiä, kun se toteuttaa omaa rooliaan kansalaisyhteiskunnan toimijana. Lisätietoa oppimispilotista saa Kepan nettisivuilta.
- Jäsenjärjestöt voivat tehdä Kepan nettisivuilla jäsenaloitteen siitä, millaista yhteistä toimintaa, järjestöjen välistä yhteistyötä tai uusia toimintatapoja Kepa voisi kehittää jäsentensä kanssa Suomessa ja maailmalla.

Tärkeää on jakaa yhteiset oppimisprosessien tulokset muiden jäsenjärjestöjen kanssa. Yksi kanava tähän on Kepan Helsingin-toimiston koulutus- ja muut tilaisuudet, joiden kautta Kepa tavoittaa vuosittain suurimman osan jäsenjärjestöistään.

Tansanian-toimiston tämän vuoden yhtenä tehtävänä on kartoittaa Itä-Afrikan alueella toimivat jäsenjärjestöt. Meidän on tiedettävä muun muassa Tansaniassa enemmän jäsenjärjestöjen toiminnasta, jotta voimme linkittää järjestöjä toisiinsa ja muihin toimijoihin. Näin voidaan tulevaisuudessa tuottaa alueellisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaista tietoa ja palveluita.



Kepan järjestämä opintopiiri alueellisista kauppasopimuksista elokuussa 2012

Yhdessä kumppaniensa kanssa Kepa seuraa entistä tiiviimmin kansalaisyhteiskunnan tilaa Itä-Afrikassa sekä raportoi käytännön työstä. Toivomme, että jäsenjärjestöt kumppaniensa kanssa auttavat meitä tässä työssä, koska Kepan omat resurssit ovat rajalliset. Tämä tukee myös tavoitetta jakaa Kepan jäsenjärjestöjen työn tuloksia ja tietämystä Suomessa, mahdollisuuksien mukaan myös muualla maailmalla.

Toivomme Kepan uuden teeman vahvistavan keskustelua kansalaisyhteiskunnan roolista sekä siitä, miten tukea parhaiten paikallisen kansalaisyhteiskunnan työtä oikeudenmukaisemman maailman puolesta, kunkin omassa toimintaympäristössä.

Kiinnostavia ovat kokemukset paikallisella tasolla tehtävästä kansalaisten voimaannuttamistyöstä, jonka avulla on vähennetty korruptiota paikallishallinnossa sekä rohkaistu ihmisiä osallistumaan oman alueensa kehittämisen suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan.

Yksi Kepan rooli Suomessa on ollut varmistaa, että kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten kannalta keskeiset viranomaiset kunnioittavat järjestöjen itsenäisyyttä ja erilaisia rooleja ja sitoutuvat turvaamaan järjestöille suotuisan toimintaympäristön ja rahoituksen.

Tansaniassa Kepan toimisto haluaa edistää lähetystöjen ja kansalaisyhteiskunnan välistä yhteistyötä sekä kertoa lähetystöille positiivisia esimerkkejä jäsenjärjestöjen työstä ja sen merkityksellisyydestä. Tavoitteena on lisätä keskustelua lähetystöjen kanssa paikallisen kansalaisyhteiskunnan roolista yhtenä osapuolena päätöksentekoprosesseissa sekä lähetystöjen roolista tukea kansalaisyhteiskunnalle suotuisaa toimintaympäristöä, muun muassa Tansaniassa.

Kepan kehityspoliittiset teemat säilyvät entisellään: kehitysyhteistyö, globaali talouspolitiikka ja ilmasto-oikeudenmukaisuus. Kepan Tansanian maatoimiston kehityspoliittiset työntekijät osallistuivat Kepan Suomessa tehtävään vaikuttamistyöhön, jolloin he toivat esiin etelän näkökulmia ja kokemuksia.

Monet näistä kokemuksista pohjautuvat kumppanien kanssa tehtävään yhteistyöhön; tuemme siis samaan hiileen puhaltavia eli Kepan teemojen mukaan toimivia vaikuttamisjärjestöjä kumppanuuksien avulla. Meillä on kaksi tai kolme yhteistyökumppania vuosittain.

Vuonna 2012 teemat olivat kehitysyhteistyö, globaali talouspolitiikka ja yhteistyökumppanit:

- TANGO, kansallinen kattojärjestö. Se mobilisoi kansalaisjärjestöjä vaikuttamaan kehitysrahoittajien ja Tansanian valtion välillä käytäviin budjettituki- ja kehitysneuvotteluihin, Kepan teemana kehityspoliitiikka.
- TANGO:n alaisuudessa toimii Tansanian kauppapoliittinen verkosto Tanzania Trade and Economic Justice Forum (TTEJF). Tämän verkoston kanssa Kepa toteutti teemaa globaali talouspolitiikka.
- Policy Forum on vaikuttamisverkosto, joka tukee kansalaisjärjestöjen budjettiseuranta- ja hallintoanalyysia kunta- ja maatasolla. Kepan kehityspoliittiset työntekijät osallistuivat verkoston paikallishallinto- ja budjettianalyysityöryhmiin, ensimmäisessä teemana kehitysyhteistyö ja jälkimmäisessä globaali talouspolitiikka.
- ANGONET on Arushan kunnan kansalaisverkosto. Se tutkii tansaniittikaivosten sijoittajien yhteisvastuuta, teemana globaali talouspolitiikka.
- Ilmasto-oikeudenmukaisuus on myös yksi Kepan teemoista, mutta se on tällä hetkellä jäänyt taustalle. Teemoja, joihin pitää perehtyä, riittää jo muutenkin tarpeeksi kahdelle työntekijälle.

Kehityspoliittiset työntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä kumppanien kanssa, ja matkustavat aika ajoin kentälle osallistumaan toimintoihin. Kumppanuussopimusten valmistelu ja seuranta vaativat kuitenkin huomattavan työpanoksen.

Vuonna 2012 Kepan verkostojen vakituiseen yhteistyön lisäksi otimme bonuksena käyttöön opintopiirit Nicaraguan esimerkin mukaisesti. Opintopiiri on tehokas tapa saada osallistujat sisäistämään tietoa ja keskustelemaan siitä. Opintopiiriä käytettiin Tansaniassa Kepan kauppapoliittisten julkaisujen valmistelussa.

Kepan kehityspoliittiset työntekijät tekevät yhteistyötä Suomen Tansanian-suurlähetystön ja järjestöverkostojen kanssa ja neuvovat mielellään jäsenjärjestöjä ja toimijoita. Vuonna 2012 YK:n kaupp- ja kehityskonferenssi UNCTAD:in Suomen delegaation kansalaisjärjestöjen edustaja oli Kepan Tansania-toimistosta.

Kepan eri maissa olevien toimistojen välinen vaikuttamistyö koordinoidaan tänä vuonna ensimmäistä kertaa pienissä temaattisissa työryhmissä, lähinnä käyttämällä skypeä. Näin tiivistämme toistemme kokemusten hyödyntämistä, voimme koordinoida toimintojamme paremmin ja saamme tarkemman kuvan minkälaiselle tiedolle on eniten käyttöä Suomessa.

Kepa toivoo, että kansalaisyhteiskunnan toimijat innostuvat vaikuttamaan suomalaiseen asenneilmapiiriin, solmimaan yhteyksiä ihmisiin, järjestöihin sekä muihin toimijoihin. Globaalit kysymykset tarvitsevat näkyvyyttä ja pohdintaa. Tarkoituksena on saada etelän kansalaisyhteiskunnan työ näkyvämmäksi suomalaisessa keskustelussa.

Monet globaalit haasteet ovat yhteisiä, ne koskevat kaikkia, kuten esimerkiksi vero-oikeudenmukaisuus ja siihen liittyvät veroparatiisit, jotka tällä hetkellä ovat kuuma peruna. Kepa seuraa keskustelua.

Kepan Tansanian-toimisto haluaa linkittää Itä-Afrikan järjestöjä suomalaisten järjestöjen kanssa, jotta ne voisivat tukea toistensa toimintoja. Haluamme myös osallistua enemmän Kepan viestintä- ja kehityskasvatustyöhön, esimerkiksi kirjoittamalla jäsenjärjestöjen työstä artikkeleita tai tarinoita. Tässä on esimerkki Kepan osallistumisesta.

Jenna Kettunen
Linda Lönnqvist

www.kepa.fi/jäsensivut



Linda Lönnqvist osallistui Kepan kumppanin TAWIF:n kenttämatalle HandeniinTangan läänissä.

Kepan Tansanian henkilökunta



Alarivissä vasemmalta oikealle:

Catherine Pambe työskentelee kolme kertaa viikossa toimistossa siivoajana.

Rehema Simba on toimistos sihteeri, joka vastaa Kepan Tansanian-toimistossa puhelimeen sekä yleisiin sähköpostiviesteihin, vastaanottaa vieraat ja toimii kassanhoitajana. Hän avustaa erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä, sekkien lunastamisessa sekä muissa taloushallintoon liittyvissä asioissa. Hän ylläpitää listaa Tansanian palveluista sekä muita tarvittavia tietokantoja.

Asna Juma Mshana, kansalaisyhteiskunnan asiantuntija, on suorittanut kandidaatintutkinnon sosiologiassa Dar es Salaamin yliopistossa vuonna 2003 ja työskennellyt edunvalvojana, monitoroijana, evaluoijana ja ohjelmajohtajana useissa tansanialaisissa järjestöissä.

Bakar Khamis Bakar toimii kehityspoliittisena työntekijänä. Hänellä on maisterintutkinto köyhyyden vähentämisessä ja kansainvälisessä kehityshallinnossa Birminghamin yliopistosta vuodelta 2007 ja kandidaatintutkinto julkishallinnossa Ugandan islamilaisesta yliopistosta vuodelta 2002. Hän on aikaisemmin toiminut assistenttina ja politiikkavirkailijana monitoroinnin ja kansalaisyhteiskunnan sektorilla

Ylärivissä vasemmalta oikealle:

Harold Njau on toimistopäällikkö, jonka vastuualueina ovat kirjanpito sekä budjetin suunnittelu ja seuranta, verotusasiat, sopimusten seuranta ja muut toimiston laskutukseen liittyvät tehtävät.

Toisena suurempana vastuualueena on henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät, kuten sairastakuutusten hallinnointi ja työluvat. Hän on aikaisemmin työskennellyt pankkialalla, kansainvälisessä rahastossa ja yli 15 vuotta kansainvälisissä kansalaisjärjestöissä.

Andrew Swai, huoltomies ja logistikko, on käytännön vastuussa Kepan irtaimiston ja toimiston kunnossapidosta. Hän huolehtii myös suomalaisten työntekijöiden asuntojen kunnosta sekä Kepan autojen huollosta ja niiden vakuutusasioista. Hän ylläpitää inventaariolistaa ja toimii monenlaisten asioiden lähettinä ja edustaa henkilöstöä turvallisuus- ja terveysasioissa.

Linda Lönnqvist työskentelee neljättä vuotta yhtenä Dar es Salaamin toimiston kehityspoliittisista työntekijöistä. Hän kirjoittaa viestejä Kepan Tansania-sähköpostilistalle. Linda on opiskellut swahilia ja kehitysmatutkimusta Lontoon ja Dar es Salaamin yliopistoissa. Hän on myös asunut Sansibarilla ja Arushan lähellä Usa Riverissä, sekä ennen Kapaan siirtymistään työskennellyt hankkeissa sekä Kyproksessa että Bangladeshissa. Hän suoritti maisterin tutkintonsa aiheesta kehitysmaiden kauppa- ja teollisuuspolitiikka.

Masud Hossain on toiminut Kepan Tansanian-toimiston majohtaja vuodesta 2012. Sitä ennen hän on toiminut Kepan Mekongin aluetoimistossa ja Helsingin yliopiston silloisella kehitysmatutkimuksen laitoksella sekä opettajana että tutkijana.

Tansanian vankiloiden psykiatriaprojekti

Kolmen tapahtuman ketju on pohjana Vaasan kehityskaaseuran Tansaniassa tekemiin vankilaprojekteihin, jotka alkoivat kahdeksan vuotta sitten.

Ensimmäisenä ketjussa oli hiv/aids-ohjelma, jossa vankilaviranomaiset pyysivät Vaasan kehityskaaseuralta tukea Morogoron läänin vankiloille. Projektissa vangit opettivat vankeja ja näiden tukena olivat vankilan lääkäri ja hoitaja sekä audiovisuaalinen materiaali. Projekti kesti vuodesta 2005 vuoteen 2009.

Toinen linkki ketjussa oli järjestö nimeltä MEHATA (Mental Health Association of Tanzania). Se on tansanialaisten psykiatrien ja psykiatriaerikoistuneiden hoitajien perustama kansalaisjärjestö, jonka opetus- ja valistustyön kohteena ovat niin lääkärit kuin hoitajatkin ja koko yhteiskunta. Tästä järjestöstä tuli hyvä yhteistyökumppani.



Projektin johtoryhmän jäsenet vankiloiden terveydenhuollosta ja METAHA:sta.

Kolmanneksi tutustuimme hollantilaiseen psykiatriin **Marian Mülleriin**. Pian selvisi, että hän oli kokenein eurooppalainen, mitä tulee perustason psykiatria Tansaniassa.

Meille tarjoutui mahdollisuus osallistua

Tansanian psykiatrien suunnittelukokoukseen. Terveysministeriön psykiatrin osasto pyysi meitä tukemaan psykiatrian kehittämistä Morogoron läänin alueella. Tämä käynnistyi MEHATA:n kanssa. Psykiatrian ruohonjuuritason ohjelma toteutettiin Morogoron läänin kaikissa sairaaloissa, terveyskeskuksissa, terveysasemilla unohtamatta kuntien vaikuttajapersoonia, kyläkättilöitä tai kansanparantajia. Tässä projektivastaava oli **Sirpa Evwaraye**.

Oli aika luonnollista, että kysimme, haluavatko vankilatkin ohjelmaan mukaan. Aikaisemmin vankilakäynneillä olimme neljän vuoden ajan jutelleet laajalti eri asioista ja kyselleet myös psyykkisten ongelmien osuudesta terveydenhoidossa.

Vastaus oli aina sama. Viranomaisten mielestä Tansanian vankiloissa ei ole nimeksikään psyykkisiä ongelmia.

Siitä huolimatta vankilat lähtivät mukaan. Jokaisesta Morogoron läänin kahdestatoista vankilasta lääkäri ja hoitaja saivat viiden päivän koulutuksen psykiatrian perusasioissa vuonna 2007.

Myöhemmin tehtiin vielä opettajana toimineen psykiatrisen hoitajan toimesta pari tuettua opastuskäyntiä (supported supervision) jokaisen lääkäri–hoitaja -parin luokse.



Viisipäiväisen seminaarin osallistajat Dodomassa, hoitaja ja lääkäreitä viidestätoista vankilasta.

Laajeneminen valtakunnalliseksi tapahtui yllättäen muutaman vuoden kuluttua. Vankilaorganisaation ylilääkäri tiedusteli, voisimmeko olla mukana laajentamassa koulutusta keskusvankiloihin koko Tansaniassa. Nämä voisivat hoitaa psykiatrisia tapauksia ja muutkin vankilat lähettäisivät ongelma vangit heille.

Ehdotimme kolmikantamallia. Siinä vankilalaitoksen terveysosasto olisi organisaattori ja MEHATA-järjestö vastaisi koulutuksesta. Kolmantena pyöränä olisi Vaasan kehityskaaseura auttaen suunnittelussa, seurannassa ja sponsoroinnissa. Vankilalaitos hyväksyi neuvottelujen jälkeen, että tansanialainen kansalaisjärjestö saa olla päätoimijana vankilalaitoksen sisäisessä projektissa, kuulemma ensimmäisen kerran.

MEHATA:n vahvuutena oli pätevä opettajakunta. Lääkärinä oli psykiatri **Joseph Mbatia**, joka toimii yliopistossa opettajana, ja opetushoitajina kaksi psykiatrian alan sairaanhoitajaa, **Mary Ringo** sekä **Alphoncina Mahano**. He olivat innostavia ja taitavia luennoitsijoina ja myös henkilökohtaisina tutoreina.



Seuranta- ja opastuskäynti naisten vankilassa Morogorossa, psykiatrinen hoitaja ja vankilalääkäri.

Vankilaorganisaatiosta olivat mukana ylilääkäri **Malewa** sekä kaksi psykiatriaerikoistunutta hoitajaa, **Zephania Neligwa**, joka oli vankilalaitoksen johtava ylihoitaja, ja **Wambili Bwatai**. MEHATA:lla oli hyvä valmius opetukseen. Sillä oli valmiina itse valmistetut ja painatetut kirjaset psykiatrasta perusopetusta varten, lomakevihkot potilasseuranta varten ja valmiit video-ohjelmat tavallisimmista psykiatrisista tilanteista.

Olimme nähneet monen monia vankiloita

Tansaniassa, perehtyneet tohtori Mbatian vankiloiden psykiatrian tilanteesta tekemään peruskartoitukseen ja keränneet kokemusta psykiatrisesta projektista Morogoron läänin vankiloissa. Ryhmässämme on lääkäreitä ja hoitajia, neuvottelemassa myös yksi oikeuspsykiatri vankimielisairaala.

Silti pyysimme mukaan Tansanian psykiatrian perustasoon perehtyneen hollantilaisen tohtori Marian Müllerin. Hän istui alusta alkaen meidän ja tansania-laisten partnereidemme kanssa Dar es Salaamissa koko suunnitteluviikon ajan. Hänen realisminsa auttoi muokkaamaan ohjelmia juuri vankilaolosuhteisiin sopiviksi.

Taito-tieto psykiatrian alueesta on erittäin vaatimaton sekä koko Tansaniassa että erityisesti vankiloissa. Siksi kaksivuotisen ensimmäisen vaiheen tavoitteena on varustaa terveydenhoitohenkilökunta psykiatrian perustiedoilla. Vankilan muuta henkilökuntaa autetaan havaitsemaan psykiatrista hoitoa tarvitsevat vangit. Vankiloiden huumepotilaille luodaan oma hoitokäytäntö. Yritämme myös varmistaa psykiatristen potilaiden lääkkeiden saatavuuden. Ensivaiheessa tämä kaikki tapahtuu viidessätoista suurimmassa vankilassa, joihin kuuluvat myös nuorten ja naisten vankilat.

Toisen vaiheen aikana jaetaan samaa taito-tietoa sen koulutuslaitoksen opettajille, jossa tulevat vankilanjohtajat, varajohtajat, lääkärit ja hoitajat saavat koulutuksensa. Samalla koulutus laajenee viiteentoista suurimpaan vankilaan.

Sitoutuneisuus yhdessä muokatun ohjelman noudattamiseen oli kerrassaan ihailtavaa. MEHATA:n henkilökunta oli tavattoman rutinoitua ja osaavaa sekä niin innostunutta omasta uudisraajatyöstään, että sen aisti kaikessa toiminnassa.

Vankilaorganisaatio hoiti mallikelpoisesti oman osuutensa ja käytännön järjestelyt. He halusivat ylintä johtoa myöten olla koko ajan mukana koulutuksissa. Organisaatiossa korostettiin tämän kaiken olevan niin uutta ja luovan niitä puitteita, joita tullaan noudattamaan.

Hienointa mielestäni oli se, että viisipäiväisellä seminaarilla alkanut koulutus jatkui käytännönläheisesti kahdella tapaa. Ensinnäkin jokaiseen vankilaan tehtiin lääkäri-hoitaja -parin luo kolme seuranta- ja opastuskäyntiä, jotka ovat parhaita mahdollista henkilökohtaista opastusta. Toiseksi toisen seminaarin kantavana teemana oli lääkärin ja hoitajien keräämät potilastapaukset, joita yhdessä puitiin. Koska lähtötaso oli matala, oli oltava tosi realistinen tavoitteita asetettaessa. Sama realismi oli tarpeen koko projektin aikana.

Haasteiksi projektin aikana muodostui ennen kaikkea psykiatristen lääkkeiden huono saatavuus. Ne oli aikoinaan poistettu vankiloiden 'välttämättömien lääkkeiden' luettelosta joten niitä ei toimitettu vankiloihin määräväläin niin kuin muita lääkkeitä. Syyksi mainittiin, että ne olivat aikoinaan jääneet käyttämättä, kun psykiatrisia sairauksia ei osattu löytää. Myöskään paikalliset sairaalat eivät pystyneet auttamaan lääkkeitä luovuttamalla, vaikka niillä tällainen velvollisuus periaatteessa onkin.

Toisen vaiheen suunnittelussa täytyykin pyrkiä varmistamaan lääkkeiden saatavuus. On myös tärkeää, kuten vankiloiden johto korosti, että vankiloiden koulutuksen opettajat saadaan aktiivisesti mukaan. Sitä kautta tulevat uudet vankilanjohtajat, vankilalääkärit ja hoitajat. Asenteiden ja tiedon omaksuminen alkaakin parhaiten juuri koulutuskeskuksista.

Päällimmäiseksi tuntemukseksi vankilavierailujen aikana jäi se yllättävä avoimuus, jota meidän suuriakin ryhmiämme kohtaan osoitettiin sekä se, miten välittömästi pystyimme keskustelemaan vankien kanssa. Oli fantastista istua vankilan ison pihan reunustalla kaikkien vankien kanssa ja seurata lähes rokkikonserttimaista hurmosta, jolla nämä seurasivat vankiryhmän ensin koulutusaiheeseen liittyvää sketsiä ja sitten yhden vangen, oikein räppitaiteilijan, esittämää iskevää biisiä. Siinä pari tapaa saada viesti perille.



Evaluaatiota ja jatkosuunnittelua Ukongan vankilassa Dar es Salaamissa.

Evaluaation aikana taas olennaista oli aistia se innostus, jolla lääkärit ja hoitajat osallistuivat koulutukseen. Mutta toisaalta selvisi myös se, että vaikka tulokset olivat kaikilla parametreilla hyvät, saavutettu taito-tiedon taso oli vaatimaton, koska lähtötaso on kovin matala.

Projektimme kohdistuu varsin haavoittuvaan ihmisryhmään tansanialaisessa yhteiskunnassa. Psykiatria on ollut se terveydenhoidon osa, jota Tansaniassa on vähiten arvostettu ja johon liittyy eniten ennakkoluuloja, uskomuksia ja pelkojakin. Vangit ovat vapautumisensa jälkeen osa tavallisen yhteiskunnan jäseniä. Pystymmekö kenties edes pienessä määrin vaikuttamaan siihen, että tulevaisuus heidän, heidän perheittensä, yhteisönsä ja koko yhteiskunnan osalta voisi olla parempi?

Uskaltaisiko vielä toivoa, että pystyisimme Suomesta tukemaan Tansanian sisäasiainministeriötä niin, että ne 60 %:a nykyisistä vangeista, jotka 'eivät kuuluisi vankilaan', saisivat mahdollisuuden yhdyskuntapalvelun suorittamiseen. Siinä vasta ehkäistäisiin ongelmia. Yritetään auttaa rikosseuraamuslaitostamme tässä. Työ on jo menossa.

Harri Kivelä
projektivastaava
Vaasan kehityskaaseura



Suomen luonnon ihmeitä ...

Jorma Reinimaa teki elämäntyönsä Viittakiven opistossa talonmiehenä, opettajana ja vararehtorina. Hän muun muassa aloitti ystävyyskuntasuhteet Hauhon, Janakkalan ja Msingin kuntien välillä. Hän on kirjoittanut kokemuksistaan pieniä, inhimillisiä kertomuksia, *Ihmisiä elämässäni*. Tämä tarina on yksi niistä.

Viittakiven opiston talvikurssi alkoi vuonna 1976 marraskuun alussa. Se kestäisi seuraavat kuusi kuukautta. Opiskelijoita oli nelisenkymmentä, joista lähes neljäsosa oli ulkomaalaisia. Afrikkalaisia oli viisi ja heidän joukossaan oli nigerialainen Christian.

Christian oli erittäin hyväntuulinen ja ystävällinen mies. Hän oli huumorintajuinen ja yleensä hänen kasvoillaan oli leveä hymy. Hän tuli hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Hänellä oli suuri varasto nigerialaisia eläintarinoita. Niissä oli yleensä viisas kilpikonna, jolta sai neuvon joka asiaan.

Näitä tarinoita Christianilla oli joka tilanteeseen. Lopulta alettiin epäillä, että hän tarpeen vaatiessa kehitteli niitä itse. Mutta opettavaiset eläintarinat ovat tyypillisiä monissa Afrikan kulttuureissa, näin myös Nigeriassa.

Afrikkalaiset olivat tulleet suoraan kotimaastaan Hauholle Viittakiveen ja Suomen syksyinen luonto oli heille yllättävä ja synkkäkin. Lunta ei vielä ollut ja puut olivat lehdettömiä. Luentosalin edessä keskellä pihaa oli vanha visakoivu. Visakoivuksi se oli melko suuri.

Kuljin siitä ohi ja huomasin Christianin ja muutaman suomalaisen opiskelijan puun vieressä. Christian oli ihmetellyt, mitä varten kuollut puu saa seistä keskellä pihaa. Toiset selittivät, että ei se ole kuollut. Christianilla oli huono päivä tai sitten kulttuurisokki heijastui hänessä vielä, vaikka olikin sopeutunut hyvin. Christian suuttui ja sanoi, että kyllä hän näkee milloin puu on kuollut. Hän on Nigeriassa nähnyt niin monenlaisia puita, ettei Suomessa niin monia olekaan.

Hänelle kuitenkin väitettiin, että tämä puu ei ole kuollut. Siihen tulee muutaman kuukauden päästä lehdet. Christian suuttui aivan täysin. Hän huusi kiukkuisesti: ”You think I am a stupid negro who will believe any lies you tell me”.

Toiset ällistyivät Christianin suuttumusta. Se ei ollut lainkaan hänen tapaistaan ja häntä koetettiin rauhoitella. Suuttunut Christian lähti kävelemään paikalta vihasena.

Christianin suuttumus meni nopeasti ohi eikä sitä talven aikana enää tullut. Eläintarinoita kuulumme lisää.

Talvi meni, lumet sulivat ja kevät tuli. Eräänä päivänä aurinko paistoi lämpimästi. Kuljin taas luentosaliin tuon vanhan visakoivun ohi. Sen vieressä seisoi Christian. Hän piti varovasti kädessään yhtä koivun oksista, jota tarkkaan katseli. Minut huomattaessa hän ojensi oksaa minua kohti. Siinä näkyi silmuja ja muutama aivan pieni koivunlehden alku.

Hänen kasvoilleen levisi leveä christianmainen hymy ja hän sanoi minulle, nyt jo selvällä suomen kielellä: ”Katso, uusi lehti!” Sitten hän vetäisi naamalleen teeskennellyn surkean ilmeen ja sanoi: ”Ja minä olen tyhmä neekeri”.

Jorma Reinimaa

Pörssisalissa soivat hälytyskellot ...**Korruption vastainen työ kansalaisjärjestöissä**

Helsingissä Fabianinkadulla Lars Sonckin piirtämän upean pörssitalon tiloissa järjestettiin maaliskuussa ulkoministeriön kansalaisjärjestöyksikön seminaari. Aiheena olivat korruptio ja yksikön ajankohtaiset asiat.

Tiivis ohjelma keskittyi hallinnon ja talouden kysymysten ympärille, siteenä toimi keskustelu siitä, miten korruptiota kohdattaessa tulee toimia. Tilaisuuden puitteet liittyivät kiinnostavasti ja ehkä ristiriitaisestikin aiheeseen globaalista oikeudenmukaisuudesta ja kehityskysymyksistä. Pörssisäätiön tavoitteena kun on arvopaperisäästämisen ja arvopaperimarkkinoiden edistäminen

Seminaarissa kiivailtiin erityisesti yhteen ovenkorjaukseen liittyvästä pimeästä työstä ja harmaasta taloudesta. Tämän ajatustenvaihdon ytimessä oli tilaisuuden avannut kehitysministeri **Heidi Hautala**, joka taustoitti kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanoa ja käytäntöä.

Ministeri kuvasi globaalien kehityspoliittisten tilanteiden lisäksi myös kansalaisjärjestöyksikön ajankohtaisia kiireitä. Näitä ovat muun muassa toimintojen rationalisointi, sähköiseen hankehakuun siirtyminen, kumppanuusjärjestöjen haku, tukimuotojen ulkoistaminen, joista matkatukien sekä viestintä- ja kehityskasvatustukimuotojen ulkoistaminen Kepsälle on keskusteltavana.

Toivottavasti tämä oleellinen ja periaatteellisesti merkittävä muutos pystyy lunastamaan sille asetettuja odotuksia eivätkä tulevat tukipäätökset lietso eripuraa ja tuhoa päätöksiin tyytymättömien keskuudessa. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö ja sitä hallinnoiva kansalaisjärjestöyksikkö taitaa olla melkoisessa remontissa

Teorian, säädösten ja rakenteiden lisäksi järjestöjen ja ministeriön puheenvuoroissa tarkasteltiin ilmiön käytännöllisiä ilmenemismuotoja. Luonnonvarojen hyödyntämisessä ympäristöön liittyvien haasteiden lisäksi valtioiden kyky hallinnoida niistä kertyviä rahavirtoja tehokkaasti ja läpinäkyvästi koskettaa sekä kehittyviä maita että kehitysmaita, joissa on runsaasti mineraalivarjoja.

Maakaasuinnostuksen ja resurssien hyödyntäminen kestävästi on esimerkiksi Tansanialle merkittävä haaste, etenkin kun maan luonnonvarasektoria pidetään jo valmiiksi varsin korruptoituneena. Kun rahamäärät moninkertaistuvat, riittää haastetta hallinnon lisäksi myös kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

Korruptio tahraa ja jättää huonon hengen sitä kohdanneisiin. Korkeimman hallinto-oikeuden emerituspresidentti Pekka Hallberg vertasi puheen-vuorossaan korruptiota talon homevaurioon. Terveen talon perustan muodostavat laillisuusperusta, vallanjako, yhteiskunnan toimivuus sekä ihmisoikeudet eli taju ihmisten oikeuksista ja velvollisuuksista.

Turmelus, jota huono ja mielivaltainen hallinto aiheuttaa, lienee kaikille kehitysyhteistyötoimijoille tavalla tai toisella tuttu ilmiö.

Useat järjestöt esittelivät kohtaamiaan haasteita ja käyttämiään toimintatapoja. Äärimmäisen esimerkin aiheesta antoi Kirkon ulkomaanavun sisäinen tarkastaja Ville Lehtinen todetessaan, että mikäli mitään epäilyttävää ei hankkeessa ilmene, pitää hälytyskellojen soida. Ajatuksena lienee kannustaa johdonmukaiseen ja analyttiseen otteeseen.

Muissa järjestöjen puheenvuoroissa pohdittiin oman järjestön vastuuta ja toiminnan rajoja. Johdonmukaisen ja strategisen korruptionvastaisen työskentelyn tärkeyttä ja kumppanijärjestön tukemista pidettiin arvossa. Pohdintaa herätti epäkohdista puhuvien yksilöiden turvaaminen ja vastuukysymykset. Näihin kysymyksiin päästään parhaiten käsiksi pitkäjänteisellä oman organisaatiokulttuurin ja kumppanuuden kehittämällä tietoisena korruption mahdollisuudesta.

Kansalaisjärjestöseminaarin ohjelma oli tosiaankin tiivistä tykitystä aikataulullisesti ja sisällöllisesti. Alustusten jälkeen oli varattu aikaa kysymyksille, joita osallistujat innokkaasti esittivät. Näin ison osallistujajoukon kanssa olisi ollut järkevää saada jokunen määrä taukoja, jotta verkostoitumiseen ja juoruiluun olisi tarjoutunut mahdollisuus.

Rekisteröityminen tilaisuuteen tapahtui pörssitalon lasikaton alla aamukahvin merkeissä. Tässä mielessä tapahtumapaikka symboloi mainiosti myös muunlaisia lasikattoja, esimerkiksi Helsingin pörssiklubin jäsenyys on avoin vain miehille.

Kansalaisjärjestöseminaari kuvastaa sitä läheistä käytännöllistä suhdetta, joka järjestöillä on ministeriön kansalaisjärjestöyksikköön.

Lopullisia vastauksia ei korruption ongelmiin saatu, mutta yhteisyyttä ja jakamista harjoitettiin kokemusten, työtapojen ja olemassa olevien resurssien avulla. Kamppailu jatkuu sekä pienissä että isoissa asioissa, periaatteissa ja käytännössä.

Matti Cantell
Suomen setlementtiliitto

Lisälukemista:
Ulkoasiainministeriön julkaisu: Anti-corruption Handbook for Development Practitioners
Korruptionvastainen U4 -resurssikeskus, jonka yhtenä verkostokumppanina on ulkoasiainministeriö

Besök från Morogoro

Merparten av de samarbetsprojekt som skapas mellan finländska och afrikanska frivillig-organisationer leds från Finland och utförs i Afrika. Det innebär att det oftast är vi som besöker våra NGO-partners utomlands. Möjligheten för organisationer att bjuda in representanter för olika projekt till Finland strandar ofta på ekonomin. Ett sätt att förenkla och utöka processen är att samarbeta med andra föreningar och 'dela' på inbjudna gäster.

Samtidigt som vi bygger upp ett konstruktivt nätverk blir det möjligare för våra u-landsföreningar att oftare bjuda in samarbetspartners och på så sätt både förlänga och göra vistelsen i Finland mångsidigare eller mer fokuserad på olika områden.

I slutet av november 2012 fick Vasa u-landsförening och Äetsän kehityksmaaseura möjlighet att praktisera den här formen av samarbete och förlänga besöket för två gäster som blivit inbjudna till Finland av Suomen setlementtiliitto.

Robern Fumito och Edwin Kiamba är båda aktiva i olika NGO-projekt i Morogoro. Resan till novemberkylan i Finland var deras första utlandsresa och de var

båda mycket förväntansfulla, intresserade och litet fundersamma, precis som vi är första gången vi reser iväg. De är båda engagerade inom skolvärlden, så skolbesök på olika stadier var givna inslag på agendan. I Vasa besöktes både lågstadie- och mellanstadieskolor och dessutom en kurs i engelska för invandrade afrikaner.

Eftersom Fumito är involverad i ett projekt baserat på insamling och arkivering av muntliga traditioner i Morogoro, var det också angeläget med ett grundligt besök på Österbottens Traditionsarkiv och Finlands svenska folkmusikinstitut. Arkivbesöket visade på nyttan av att praktiskt få ta del av hur och varför vi uppbevarar arkivmaterial i Finland, samtidigt som besöket på Österbottens museum kunde visa på olika metoder att informera och åskådliggöra de traditioner som insamlats.

För att inte vistelsen i Vasa skulle bli för tung och kompakt, ordnades också ett uppskattat överraskningsbesök i Vasa ishall med möjlighet att få skrinna och se en träningsmatch. Fumito och Kiamba nöjde sig med att glida ut på isen utan skridskor, vilket kanske var ett klokt beslut.

Efter några intensiva dagar i Vasa för gästerna vidare till Äetsän kehityksmaaseura som också hade ordnat ett omväxlande program. Efter hemkomsten till Morogoro berättade resenärerna entusiastiskt om sina upplevelser i Finland och kommenterade den märkliga känslan av att få vara med om det första snöfallet hösten 2012.

Men allt var ändå inte nytt och exotiskt i Finland - för samtidigt som det började snöa blev det ett litet längre strömvavbrott. Och plötsligt kändes livet bekant och normalt igen.

Meta Sahlström
Vasa u-landsförening



Robern Fumito (närmast kameran) och Edwin Kiamba på Vasabesök 2012 informerar om NGO-verksamhet i Morogoro, Tanzania. Foto Meta Sahlström.

Uhusiano ry

Uhusiano on swahilia ja merkitsee yhteyttä, yhdyssidettä. Uhusiano on suomalaisten, Tansaniassa kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen yhteysjärjestö.

Yhdistyksen vapaaehtoiseen työhön perustuvan toiminnan painopisteitä ovat tiedotus, koulutus ja koordinointi Suomessa ja Tansaniassa.

Työmuotona ovat kokousten lisäksi Suomessa vuosittain pidettävä Uhusiano-seminaari, tiedotelehden julkaiseminen kaksi kertaa vuodessa, jäsenkirjeet sekä erilaiset koulutus- ja tiedotustilaisuudet.

Uhusianon kumppanijärjestö Tansaniassa on UNGO (Union of Non-Governmental Organisations in Morogoro). UNGO:n ja Uhusianon yhteinen tukihanke on tansanialaisia ja suomalaisia kansalaisjärjestöjä palveleva resurssikeskus Morogorossa.

Uhusianon jäseniksi voivat liittyä yksittäiset henkilöt tai erilaiset järjestöt.

Vuoden 2013 jäsenmaksut

- henkilöjäsenet 20 euroa
- opiskelijat, työttömät ja eläkeläiset 10 euroa
- jäsenjärjestöt 40 euroa
- kannatusmaksu 100 euroa

Jäsenmaksu maksetaan Uhusiano ry:n tilille
VSOP FI25 5660 0620 0121 95.

Merkitse liittyessäsi yhteystiedot (osoite ja sähköposti) tiedonanto-osaan.

Jäseneksi voi liittyä myös Uhusianon kotisivujen kautta osoitteessa www.uhusiano.kopteri.net. Muista yhteystiedot myös liittyessäsi netissä.

Uhusianon hallitus vuonna 2013

Puheenjohtaja

Pia Mäkelä

piapetronella@yahoo.com

Sihteeri

Marja-Leena Tihveräinen

Gallén-Kallelankatu 3 E, 38210 Sastamala

mltihve@hotmail.com

050 5430 100

Muut varsinaiset jäsenet

Erkki Andersson, taloudenhoitaja, Helsinki

Matti Cantell, Espoo

Emma Simon Palonen, Helsinki

Heli Pimenoff, Sastamala

Elina Puhto, Helsinki

Meta Sahlström, Vasa

Traute Stude, Espoo

Varajäsenet

Kari Lindstedt, Helsinki

Kirsi Mankila, Hyvinkää

Vilppu Palmberg, Turku

Georg Pimenoff, Sastamala

Sinikka Sepänmaa, Vaasa

Oona Timonen, Helsinki

Uhusianon kotisivut

www.uhusiano.kopteri.net

Uhusiano-tiedote 1/2013

Toimitus: Elina Puhto, Berit Valtonen

Taitto: Berit Valtonen

Piirros: Katti Ka-Batembo

Etukannen kuva: Georg Pimenoff

Paino: Vaasan painatuskeskus